

REZERWAT ARCHEOLOGICZNY — GRZYBOWO GRÓD

Od co najmniej 10 lat słychać o badaniach archeologicznych na grodzie wczesnośredniowiecznym w Grzybowie pod Wrześnią prowadzonych przez grupę archeologów entuzjastów, którym przewodzi Pan Olgierd Brzeski, potomek dawnych właścicieli mieszkający na stałe w Kanadzie.

Pan O. Brzeski, którego sentyment do tego miejsca jest zupełnie zrozumiały, jeszcze w okresie międzywojennym opublikował w periodyku archeologicznym interesujący artykuł o grodzie. Obecnie nie szczędzi on pieniędzy na badania prowadzone od tylu lat w Grzybowie.

To czego dokonano w tym czasie, między innymi w zakresie uzyskania cennych informacji na temat osadnictwa i chronologii, jest sporym dorobkiem ekipy archeologów tam działających. Pozyskano również wiele cennych zabytków archeologicznych (ok. 2000) o dużej wartości poznawczej. W oparciu o tę kolekcję zorganizowano kilka wystaw prezentujących osiągnięcia badawcze na grodzie w Grzybowie.

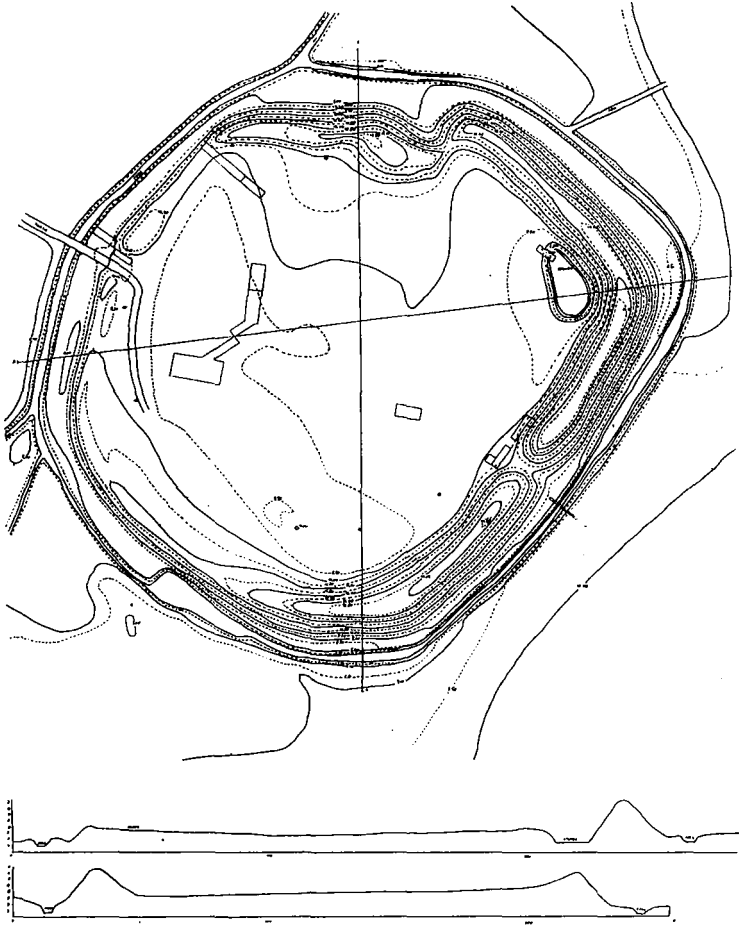
Istotnym momentem w dziejach ekspedycji archeologicznej w Grzybowie było powołanie Fundacji Brzeskich, przy Poznańskim Towarzystwie Nauk, której zadaniem jest m.in. finansowanie badań.

Przewodniczącym Fundacji jest każdorazowo prezes PTPN, a członkami Zarządu przedstawiciele Komisji PTPN. Obecnie prezesem zarządu Fundacji jest p. prof. dr hab. Alicja Karłowska-Kamzowa, skarbnikiem — doc. dr hab. Stanisław Kurnatowski, członkami Zarządu — prof. dr hab. Hanna Kočka-Krenz oraz prof. dr hab. Zofia Hilczer-Kurnatowska, która również jest przewodniczącą Zespołu Interdyscyplinarnego funkcjonującego od 15 lat w Muzeum na Lednicy.

Dużą pomoc w finansowaniu badań w Grzybowie świadczą władze samorządowe Wrześni z Burmistrzem na czele. Wymownym tego dowodem stało się podarowanie przez Gminę Września na rzecz Fundacji budynku na bazę badawczą ekspedycji wykopaliskowej.

Grodzisko w Grzybowi, należało od szeregu lat do Spółdzielni Produkcji Rolnej Wódki — Grzybowo. Zgodnie z profilem gospodarstwa, nastawionego na produkcję, wewnątrz grodu było wykorzystywane rolniczo, co powodowało niszczenie warstw kulturowych i wielu cennych obiektów. Ta sprzeczność interesów, mimo chęci współpracy, była siłą rzeczy konfliktogenna i ograniczała działalność obu stron.

Jesienią 1997 roku (wrzesień) z inicjatywy ówczesnego Wojewody Poznańskiego W. Łęckiego doszło, po obopólnych pertraktacjach, pomiędzy Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy a Spółdzielnią Produkcji Rolnej w Wódkach do ugody w sprawie wykupu.

Ryc. 1. Plan grodu w Grzybowie.
Abb. 1. Plan des Burgwalles in Grzybowo

Muzeum na Lednicy jest jednym z największych muzeów na wolnym powietrzu w kraju. Specjalizuje się w szczególności w badaniach stanowisk związanych z wczesnośredniowiecznym osadnictwem grodowym. Dysponuje szerokimi możliwościami badawczymi, technicznymi oraz organizacyjnymi.

W dniu 7 października 1997 roku doszło we Wrześni do spotkania zainteresowanych

stron: członków zarządu Fundacji Brzeskich, władz gminy Września, Muzeum na Lednicy i Muzeum we Wrześni. Omówiono sprawy warunków współpracy, jakie zaistnieją po wykupie grodu przez Muzeum. Ustalenia dotyczyły:

- dalszego prowadzenia badań przez dotychczasową ekipę archeologów, finansowanych jak dotąd przez Fundację
- wspierania finansowego badań przez władze samorządowe Wrześni
- pozostawienia w depozycie Muzeum Regionalnego we Wrześni zabytków archeologicznych pozyskanych w czasie badań w celu ich ekspozycji we Wrześni w Grzybowie
- Muzeum na Lednicy zapewni wszechstronną opiekę i ochronę oraz podejmie prace zmierzające do zagospodarowania i zorganizowania rezerwatu archeologicznego w Grzybowie we współpracy z Fundacją i gminą Września.

Wykup grodziska grzybowskiego przez Muzeum na Lednicy od obecnego właściciela — Spółdzielni Produkcji Rolnej w Wódkach potwierdzony został aktem notarialnym, podpisanym we Wrześni dnia 8 października 1997 roku. Zakupiono grodzisko za sumę 25.000 zł, w granicach fosi ma ono powierzchnię 3,78 ha i należy do grupy największych stanowisk wczesnośredniowiecznych. Wraz z Gnieznem, Poznaniem, Lednicą i Gieczem wyznaczało rdzeń państwa pierwszych Piastów.

W strukturze organizacyjnej Muzeum — Grzybowo będzie funkcjonowało jako samodzielna pracownia: Rezerwat Archeologiczny Gród Grzybowo.

Andrzej Kaszubkiewicz